

IM
INDUSTRIE
MUSEUM

09.05.2026
13.09.2026

Industriemuseum
Minnemeers 10 – Gent

www.powdertothepeople.be

17.10.2026 – 03.01.2027
CC Sint-Niklaas

15.01.2027 – 29.05.2027
Bibliotheek UAntwerpen **LIGHT**

Zenuw-
poeders

PERSBERICHT

POWDER TO THE PEOPLE

Op zaterdag 9 mei opent in Gent de reizende expo 'Powder to the people'. Een expo over de oppeppende, kalmerende, koortswerende en pijnstillende, maar erg verslavende "zenuwpoeders" die vanaf 1900 opkomen en kampioen onder de medicamenten blijven doorheen de hele 20e eeuw. In hun glorie tijd werden ze gepromoot als wondermiddel voor elke kwaal. Vooral huisvrouwen en textielarbeidsters geraakten verslaafd en overmatig gebruik leidde tot fatale nierschade of gezondheidsproblemen. Na de kick-off in Gent (tot 13/09/2026) reist de expo verder naar Sint-Niklaas en Antwerpen.

Wat enkele jaren geleden begon met opgedoken archiefdozen van een Sint-Niklase pijnstillersproducent, is vandaag uitgegroeid tot een verhalenoproep, een theatervoorstelling en de expo Powder to the people, een gezamenlijk project van heel wat erfgoedspelers en onderzoeksinstellingen. Het was theatermaker Helena Elshout, nakomeling van de producent van de poeders Het Witte Kruis, die op de dozen stootte en het Industriemuseum contacteerde, dat doosjes en reclames van zenuwpoeders van o.a. Het Witte Kruis en Dr. Mann in de collectie bewaart.

OPROEP

Op de introwand van de tentoonstelling pronken meer dan 100 verhalen die in aanloop naar de expo via een publieke oproep werden verzameld. Van een herinnering aan de "witte Martini met Wit-Kruispoeder" tot herinneringen van een dochter van de industrie-apotheker van Poeders Mann. Van de begrafenisondernemer die op vraag van de familie een

poederdoosje in de kist legt tot kinderen van toen die poedertjes voor moeders migraine "onder de toog" halen bij de kruidenier, kapper of verfwinkel om de hoek. Veel verhalen gingen over moeders of buurvrouwen die de poeders vaak innamen en zo vroegtijdig zijn gestorven of aan de dialyse moesten. De expo zal dan ook niet alleen nostalgie, maar ook tal van andere – soms droeve – herinneringen losweken bij de laatste generatie die de zenuwpoeders nog gekend heeft, en de mond doen openvallen bij jongere generaties. Actuele thema's als vrouwelijke gezondheid, verslaving en Big Pharma zijn nooit ver weg. Waren 'de poederkes' van vijftig jaar geleden wat energiedranken en kalmeermiddelen vandaag zijn? Wat hebben we vandaag nodig om ons leven en werk aan te kunnen?

EXPO

Powder to the people brengt de vergeten geschiedenis van de populaire poeders in herinnering en toont op de achtergrond steeds opnieuw een groot en confronterend fragment uit de Panorama-reportage 'Van kwaal tot erger' uit 1985. Een arbeidster neemt er een poedertje in achter de textielmachines. Tussen de groene apotheektinten en de klinisch witte rekken ontdekt de bezoeker bijzondere archiefstukken: een pillenmachine, een nierdialysetoestel, een vintage apothekerskastje en flesjes fenacetine en heroïne – bij aanvang gepromoot als wondermiddel met hoestdempende en pijnstillende eigenschappen.

Banale doosjes van pijnstillers onthullen een beladen geschiedenis en een breder verhaal. De tentoonstelling is dan ook doorspekt met audiovisuele en tekstuele getuigenissen die een waaier aan perspectieven bieden op de zenuwpoeders. Van de Leuvense professor medische geschiedenis Joris Vandendriessche tot doorwinterd apotheker Dirk Renneboog. Van

voormalig staatssecretaris voor Volksgezondheid Wivina De Meester tot de Gentse textielarbeidster Linda Calle die bij elke shift in de textielfabriek een poedertje innam. “Iedereen had zijn doos mee.”

Tientallen opvallende reclames en gadgets van florerende familiebedrijven sieren de laatste wand met zenuwpoederpromo, zoals de indrukwekkende affiches van La Croix Blanche op Expo 58, kleurrijke emailborden en een lichtreclame van de apothekerstoog.

Ook hedendaagse kunstenaars en een studentenbende geven hun eigen-zinnige kijk op het thema.

POWDER TO THE YOUTH

Om ook een generatie aan het woord te laten die ze nooit gekend heeft, kreeg een studentenbende van zeven studenten uit uiteenlopende opleidingen (van geschiedenis en sociologie over beeldhouw- en beeldende kunst en sociaal werk tot een pas afgestudeerde die intussen radioredacteur is) in aanloop naar de expo de ruimte en vrijheid om een eigen traject op poten te zetten rond de zenuwpoeders van weleer. Gefascineerd door de voor die tijd typische, directe advertenties voor de poeders, stelden ze zich de vraag of ook zij er zelf door beïnvloed zouden zijn geweest. Met advies van de oudere generatie die de zenuwpoeders wél nog heeft gekend, timmerden ze een eigen reeks stories voor sociale media in elkaar die de poeders in de etalage plaatsen zoals dit vandaag met andere “gezondheids-tips” gebeurt. Hun verhaal en een logboek van het hele traject is te zien in de expo.

HEDENDAAGSE KUNST

Ook hedendaagse kunstwerken krijgen een plaats bij de tentoonstelling, met werken van de Gentse Elke-Andreas Boon, borduurwerken op onder andere zenuwpoederbuisluiters door de Sint-Niklase Annemie Vanacker, antibioticaverpakkingskunst van de Berlijnse Seondeo Lee en de Antwerpse PH. Pillaerts (Julie Janssens) die kunstwerken vervaardigt uit medicijn-capsules. De kunstwerken zijn te zien op de tentoonstelling in Gent en Antwerpen, aangevuld met kunst van Félicien Rops en SchScht tijdens de halte in Sint-Niklaas.

ERFGOEDPROJECT

Antwerpen en Sint-Niklaas zijn de twee centrale plaatsen van waaruit de twee grootste poederproducenten opereerden. Powder to the people groeide uit tot een samenwerking van Helena Elshout en het Industriemuseum, CC Sint-Niklaas, Interwaas, ErfgoedLab Antwerpen, ETWIE, MAP – Musea Aan het Park, Stadsarchief Sint-Niklaas, het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) en Universiteit Antwerpen, met de steun van Vlaanderen.

Met deze expo wil het Industriemuseum, samen met de projectpartners, een breed publiek bereiken en de historische kennis over zenuwpoeders vergroten en ontsluiten. Door het verhaal van deze geneesmiddelen te plaatsen in hun historische en maatschappelijke context, nodigt de tentoonstelling bezoekers uit om kritisch na te denken over het gebruik van medicijnen en de marketing errond, vroeger én vandaag. Het cultureel-erfgoedproject wordt gerealiseerd met de financiële ondersteuning van de Vlaamse Gemeenschap.

CONTACT

Hannelore De Craene
hannelore.decraene@stad.gent
0470 20 78 99

Tine Pâquet
tine.paquet@stad.gent
0478 44 27 38

PRAKTISCH

Openingsuren:

- ma, di, do, vr: 9 tot 17 uur (schoolvakanties 10 tot 18 uur)
- za, zo: 10 tot 18 uur
- woensdag gesloten, behalve tijdens de Gentse Feesten

Tickets:

Een bezoek aan de tijdelijke tentoonstelling is inbegrepen in het reguliere toegangsticket tot het museum (13 euro, reductietarieven: zie website).

Rondleiding met groep:

Een gegidste rondleiding kan elke dag geboekt worden tijdens de openingsuren van het museum.

Duurtijd: 1u30.

PERSFOTO'S

via [flickr.com](https://www.flickr.com) (wordt gaandeweg verder aangevuld)

Inhoud

Pijnbestrijding is van alle tijden. Synthetische geneesmiddelen luiden rond 1900 een nieuw tijdperk in. Ook de zogenaamde zenuwpoeders komen op: de kampioen onder medicamenten gedurende de hele 20e eeuw. In veel huishoudens en fabrieken zijn 'de poederkes' – vaak van Het Witte Kruis of Mann – even onmisbaar als dagelijks brood. Ze gelden als absolute allrounder: pijnstillend en koortswerend, oppeppend en kalmerend. Vooral vrouwen en arbeidsters geraken verslaafd en overmatig gebruik leidt tot fatale nierschade.

Powder to the people brengt de vergeten geschiedenis van de populaire poeders in herinnering. Snuister door onontdekte archiefstukken en kleurrijke reclames van florerende familiebedrijven. Kijk mee achter de schermen van de opkomende nierdialysecentra. Ontdek de fascinerende verhalen van consumenten en hun families. Hedendaagse kunstenaars, experts en een studentenbende geven hun eigenzinnige kijk op het thema.

De expo toont uiteenlopende perspectieven en laat nooit eerder gehoorde stemmen aan het woord. Een banaal doosje pijnstillers geeft op die manier inzicht in een beladen geschiedenis en een breder verhaal. Actuele thema's als vrouwelijke gezondheid, verslaving en Big Pharma zijn nooit ver weg. Wat hebben we vandaag nodig om ons leven en werk aan te kunnen?

"Bij mijn vader was het innemen van het poeierke bijna een ritueel. Eerst werd de papieren verpakking zorgvuldig opgevouwen tot een gootje. Dan ging het hoofd achterover en werd het poeder op de tong gegoten. Er werd nog een paar keer tegen het gootje getikt om zeker te zijn dat er niets achterbleef en met een glas water werd alles doorgeslikt. Als kind vond ik het een fascinerend gezicht, elke dag opnieuw." Christiaan, °1942

Doosje met 24 pijnstillende poeders 'Het Witte Kruis', jaren 1960–1980.
Collectie Industriemuseum

THEMA 1: ZENUWPOEDERS ALS MASSAPRODUCT

Pijnbestrijding is zo oud als de mensheid. Van opium over kolanoten tot cocabladeren: natuurlijke oppeppers en verdovende middelen circuleren in de 19e eeuw wereldwijd. Apothekers verkopen eigenbereide siropen, elixirs en pillen. Medicijnen zijn maatwerk. Ook tal van huisremedies en volkswijs-heden zijn in gebruik om koorts en kwalen te verlichten, slaperigheid en spanning te verdrijven.

De opkomst van synthetische geneesmiddelen luidt een nieuw tijdperk in. Rond 1900 volgen de innovaties van chemisch-farmaceutische bedrijven elkaar in sneltempo op. Steeds meer lichamelijke en psychische kwalen krijgen een medische naam en een farmaceutische oplossing.

Foto van de verpakkingsafdeling van Laboratoria Tuypens aan de Parklaan in Sint-Niklaas, jaren 1960. © Malfliet. Privécollectie

Binnenzicht van de productieruimte met bedrijfsleidster Paula Gemoets en zoon Erik bij de werknemers van Poeders Mann, toen ook sponsor van een wielerploeg. De linkse dame aan het werk is Yvonne Reynders, als wielrenster en wereldkampioene ook werkzaam bij de firma. Collectie Paul Verelst

Ook de zogenaamde zenuwpoeders komen op de markt, als effectief en betrouwbaar wondermiddel bij migraine, 'zenuwzwakte', 'vrouwenziektes' of reuma.

Dankzij massaproductie, standaardisatie en slimme marketing worden zenuwpoeders alledaagse consumptiegoederen. Handig verpakt, goedkoop en perfect afgestemd op de geïndustrialiseerde wereld die steeds sneller draait. Ambachtelijke ateliers en productiemethodes ruimen plaats voor gloednieuwe laboratoria met machines en een industrie-apotheker. Arbeiders in kraaknette kostuums produceren er poeders en pillen aan de lopende band. Tijdens het hoogtepunt in de jaren 1970 worden in België jaarlijks wel 100 miljoen dosissen verkocht van de drie belangrijkste merken: Het Witte Kruis, Poeders Mann en Perdolan.

Fenacetine komt in 1887 op de markt als een van de eerste synthetische koortswerende pijnstillers. Lange tijd wordt fenacetine als schadelijke boosdoener van de zenuwpoeders beschouwd. Men sprak onder nierspecialisten en patiënten over 'fenacetine-nieren'.

Glazen apothekerspot voor fenacetine, eerste helft 20e eeuw.
Collectie Erfgoedhuis Zusters van Liefde JM

Reclamepamflet 'Geef uw zenuwen rust' van de Antwerpse firma Dr. Mann, ca. 1960. Collectie Paul Verelst

THEMA 2: HET LICHAAM ALS STRIJDTONEEL

Zenuwpoeders zijn dan wel een wondermiddel tegen hoofdpijn, koorts en vermoeidheid, ze blijken niet zonder gevaar. Bestanddelen als codeïne en cafeïne maken er verslavende producten van. Bij misbruik kunnen ze nierschade en ernstige ziektes zoals kanker veroorzaken. Vanaf de jaren 1950 leggen enkele wetenschappelijke studies in Zwitserland, Scandinavië, Canada en Australië het verband tussen overmatig pijnstillergebruik en chronische nierziekten bloot.

Het vakgebied van de nefrologie staat dan nog in zijn kinderschoenen. De eerste nierdialysecentra voor de behandeling van nierziekten openen in België pas in de jaren 1950 en 1960. Lange tijd wordt fenacetine als schadelijke boosdoener van de zenuwpoeders beschouwd. Een diepgaand doctoraatsonderzoek werpt in de jaren 1980 een nieuw licht op de problematiek.

Kritische kanttekeningen van onderzoekers, consumentenbonden en politici leiden niet meteen tot een kentering. Ondanks de hoge concentratie van nierpatiënten en het groeiende wetenschappelijke bewijs blijven de zogenaamde 'samengestelde pijnstillers' in België nog lange tijd vrij verkrijgbaar. De overheid en geneesmiddelencommissie reageren traag met verstrengde regels voor fabricage, reclame en verkoop. Farmabedrijven passen naderhand de formules van hun poeders aan. Steeds meer apothekers en huisartsen waarschuwen patiënten en klanten voor de risico's. Maar de winstgevendende productie en het hardnekkige dagelijkse gebruik laten zich niet gemakkelijk terugdringen.

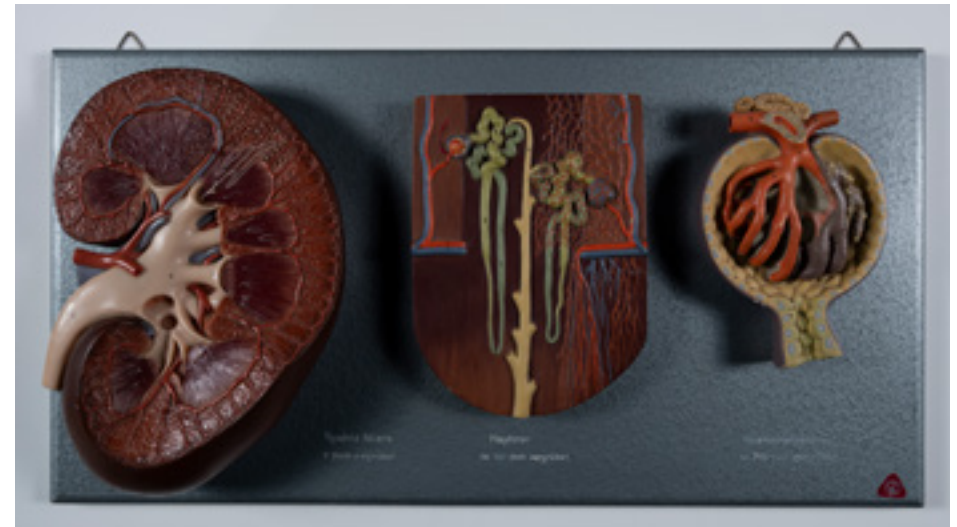
Chemiereus Bayer ziet rond 1900 de uitvinding van heroïne als haar kroonjuweel. Met vallen en opstaan leren wetenschappers, artsen en apothekers de werkzaamheid, bijwerkingen en de verslavingsrisico's van nieuwe stoffen kennen. Flesje dat diende als verkoopmonster voor heroïne hydrochloride, begin 20e eeuw. Collectie Patrick Stockman

“Verslaaf u dus niet aan dergelijke middelen. Gooi uw geld niet weg gedurende maanden en jaren, want als uw hoofdpijn het gevolg is van organische letsels, zullen zij u nooit genezing brengen. Hebt gij blijvende hoofdpijn, laat u liever door uw dokter grondig onderzoeken. Helpt niet mensen rijk maken die het niet verdienen, want hun handelwijze alleen is reeds af te keuren, omdat zij speculeren op de lichtgelovigheid van het volk.” – Geneeskundige kroniek ‘Hoofdpijn en poeiers’ van Dr. Vlayen in de krant Vooruit, 18 mei 1938

Zenuwpoeiers Vooruit met de veelzeggende gebruiksrichtlijn: ‘alle 2 uren 1 poeder’, ca. 1900–1920. Collectie Industriemuseum

“Mensen moesten gewoon overtuigd worden dat het schadelijk was, hè. [...] En zelfs wanneer men kon vaststellen dat een aantal mensen daarvan overleden waren [...] – want zo was het. Ik denk dat daar nog altijd een zeker ongeloof heerste. [...] Wij hebben dan de bijsluiter ingevoerd. De begrijpbare bijsluiter.” – Audiogetuigenis van Wivina De Meester (°1943) over een verandering in de wetgeving die onder haar bewind als staatssecretaris voor Volksgezondheid is doorgevoerd.

Didactische plaat die de structuur en werking van de nier toont en in medische opleidingen werd gebruikt, jaren 1960–1980. Collectie Vesalius Museum

THEMA 3: ZENUWPOEDERS ALS CONSUMPTIEMIDDEL

Zenuwpoeders zijn tot diep in de 20e eeuw vrij verkrijgbaar. Bij de apotheker om de hoek of per stuk onder de toog bij de kruidenier: 'poederkes' zijn legaal, sociaal aanvaard en relatief goedkoop. Veel mensen zien de bitter smakende pijnstillers niet echt als medicijn, maar als onschuldig hulpmiddel om de dag door te komen. Ook de reclames van Het Witte Kruis en Poeders Mann prijzen ze op die manier aan. Ziek of vermoeid zijn is in veel huishoudens geen optie. De poeders maken hoofdpijn, kindergejengel en fabriekslawaai draaglijk, dag in dag uit.

Vooraf vrouwen uit lagere sociale klassen – arbeidsters en huisvrouwen – raken verslaafd. Ze gebruiken de poeders jaren aan een stuk en overschrijden ruimschoots de aanbevolen dosis. De poeders bieden niet enkel soelaas bij hoofd- en menstratiepijn. Velen slikken ze als oppepper of net om te kalmeren. Het wordt een gewoonte.

In textiel fabrieken en industrieën met bandwerk zijn zenuwpoeders alomtegenwoordig. De machines bepalen het ritme en hoe sneller men werkt, hoe hoger het loon. Arbeidsters leggen samen om poeders te kopen, meester gasten bieden ze aan om de productiviteit van hun ploeg te verhogen. Bij vele opeenvolgende generaties maken 'de poederkes' deel uit van het dagelijkse leven. Overal en altijd binnen handbereik, thuis of onderweg. Naast de confituurpot in de keuken, op het nachtkastje in de slaapkamer of in de handtas voor onderweg.

"Ik kwam binnen en [...] het eerste dat we daar deden was een poedertje van het Witte Kruis nemen. [...] Maar thuis dan ook, want je was moe. Misschien het gedacht. [...] Soms denk ik, mocht ik nu eentje hebben, ik zou blij zijn."
– Audiogetuigenis door Linda Calle (°1953) over de populariteit van de zenuwpoeders bij de textielarbeiders van Filature Nouvelle Orléans in Gent

"Dat was de drugs van de mensen eigenlijk he. Als die dat niet hadden konden die niet leven hé. Ik opende een kleine kruidenier in de

Poeders Het Witte Kruis, familie doos met 48 poederzakjes, ca. 1950–1960. Collectie Patrick Stockman

Hovenierstraat in Lokeren. Daar verkocht ik kaas en vlees en ook poeders van het Witte Kruis en Dr. Mann, per stuk. Wij vonden dat normaal, wij waren nog jong en waren niet zo bekend met medicatie en zo."
Audiogetuigenis door de Lokerse Jeanine De Wolf (°1943) die vertelt over de kruidenierswinkel in Lokeren die ze uitbaatte en waar ze de poeders van Het Witte Kruis en Mann verkocht aan arbeidsters uit de buurt.

"De poedertjes werden in Aalst ook 'vrouwentroost' genoemd. Voornamelijk de vrouwen namen poedertjes. Sommigen waren er zo aan verslaafd, dat ze niet graag hadden dat hun apotheker dat wist." Videogetuigenis van Dirk Renneboog (°1950), vierde generatie apotheker Aalst

"Ik meen laatst geleden gelezen te hebben dat u Poeders Wit Kruis in familiepak verzendt. Als dat zoo is, mijnheer, wilt u dan voor ons zo'n pak opsturen? Wij zijn drie ouwe juffrouwen, en hebben altijd uw poeders wondergoed gevonden. God zal u lonen en wij u zo dankbaar zijn". Brief van de Gezusters Joossens uit Ekeren-Donk, gericht aan het Sint-Niklase Laboratorium Tuypens, 1960.

THEMA 4: COLLECTIEVE GEWOONTE, COLLECTIEVE SCHAAMTE?

Zenuwpoeders maken deel uit van het collectieve geheugen van een vervlogen generatie. Voor sommigen waren ze een effectieve pijnstiller, voor anderen een dagelijks guilty pleasure, voor nog anderen een sluipend en verslavend gif. Samen met de laatste getuigen dreigt het verhaal van de poeders verloren te gaan.

Deze geschiedenis is nochtans brandend actueel. Pijnstillers, antidepressiva en slaap- en kalmeermiddelen: het gebruik van psychofarmaca in België is bij de hoogste van Europa. En de cijfers blijven stijgen. Ook vandaag kampen meer vrouwen dan mannen met verslaving aan medicatie en speelt het opleidingsniveau een rol.

De geneesmiddelenmarkt is intussen sterker gereguleerd. Voor potentieel verslavende pijnstillers is een voorschrift nodig. Multinationals en de farmalobby hebben echter een ongezien monopolie. Online bruist een nieuwe ongecontroleerde markt voor medicatie en andere middelen. Hoe gaan we om met verslaving? Waar eindigt individuele en begint collectieve verantwoordelijkheid?

“De meest destructieve aanname is dat verslaving een wilskrachtenprobleem is, een beslissing, een karakterzwakte, maar het is een medisch-psychiatrische aandoening.” – Quote Eva Debusscher, psychiater en systeemtherapeut, over verslaving

Powder to the youth

Om ook een generatie aan het woord te laten die ze nooit gekend heeft, kreeg een studentenbende van zeven studenten uit uiteenlopende opleidingen (van geschiedenis en sociologie over beeldhouw- en beeldende kunst en sociaal werk tot een pas afgestudeerde die intussen radioredacteur

is) in aanloop naar de expo de ruimte en vrijheid om een eigen traject op poten te zetten rond de zenuwpoeders van weleer. Gefascineerd door de voor die tijd typische, directe advertenties voor de poeders, stelden ze zich de vraag of ook zij er zelf door beïnvloed zouden zijn geweest. Met advies van de oudere generatie die de zenuwpoeders wél nog heeft gekend, timmerden ze een eigen reeks stories voor sociale media in elkaar die de poeders in de etalage plaatsen zoals dit vandaag met andere “gezondheidsstips” gebeurt. Hun verhaal en een logboek van het hele traject is te zien in de expo.

Hedendaagse verpakkingen van Dafalgan met codeïne en Red Bull.

THEMA 5: RECLAME VOOR ZENUWPOEDERS

Het succes van de poeders gaat hand in hand met de opkomst van de reclame-industrie. Advertenties in kranten en tijdschriften worden groter en kleurrijker. Radio- en televisiespots, lichtreclames, gadgets, sponsoring en verzamelalbums vervolledigen het marketingarsenaal.

Producenten investeren in campagnes die dagelijks gebruik aanmoedigen en normaliseren. De grens tussen verleiding en misleiding is dun. Gebruikers en invloedrijke figuren prijzen de poeders aan als wondermiddel voor alle mogelijke lichamelijke en psychische ongemakken. Verwijzingen naar cultuur en sport verhogen de geloofwaardigheid.

Ook vandaag vormt fitheid op het werk, in het gezin en in de vrije tijd het ideaalbeeld in reclame, zeker naar vrouwen toe. Intussen is publiciteit voor geneesmiddelen en potentieel schadelijke producten aan striktere regels gebonden. Toch bulken sociale media van slinkse reclame voor paramedische producten. Product placement, influencers en gesponsorde reviews zijn schering en inslag. Blijven doorgaan, ook als het lichaam hapert, blijft een aantrekkelijke luchtspiegeling.

Reclame voor Het Wit Kruis, ca. 1935. Collectie Huis van Alijn

Moeder

U moet altijd vroolijk en opgewekt zijn!

U speelt den hoofdrol in het familieleven. U hebt werkelijk geen tijd om ziek te zijn Neem dus indien het noodig is, een paar "WIT KRUISJES". Die verlossen U wel vlug van uwe ongesteldheid en zorgen dat U weer frisch en levendig wordt.

Het Wit Kruis

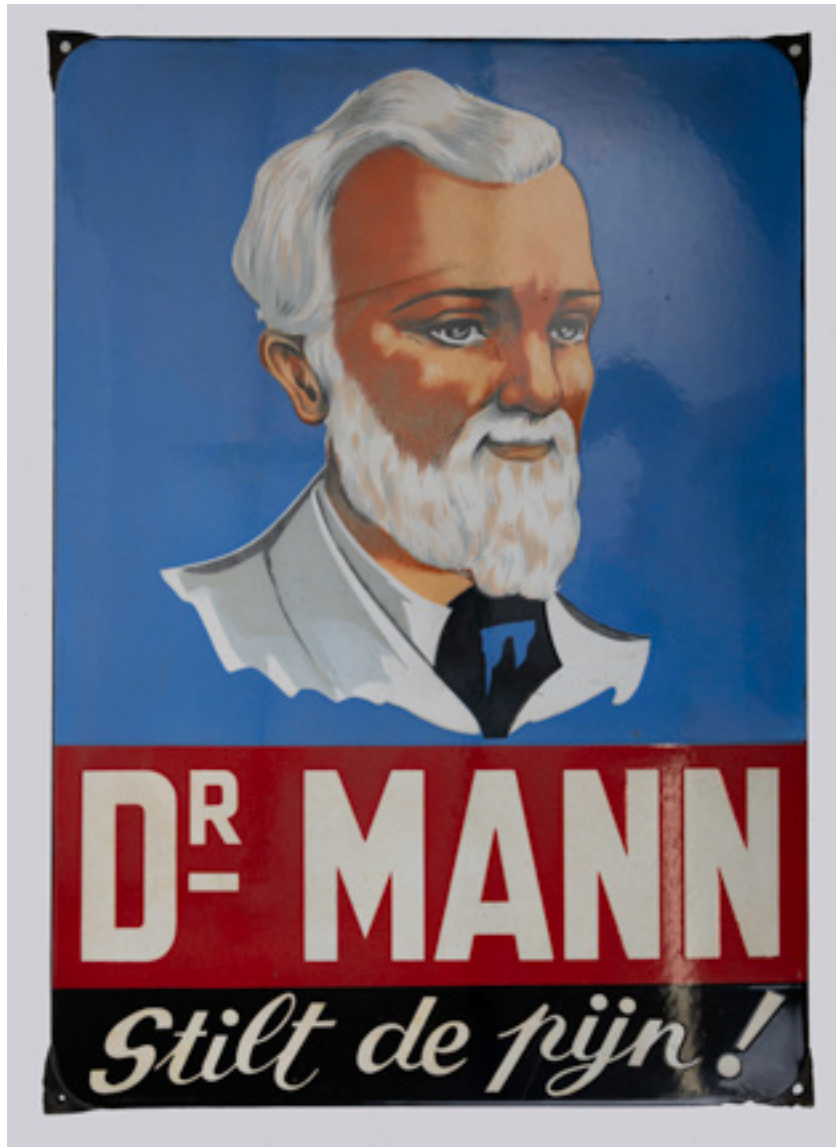
Het pijnstillend middel dat versterkt

PIJNLIJKE MAANDSTONDEN - HOOFDPIJN - SCHELE
HOOFDPIJN - ZENUWPIJN - DUIZELIGHEID - GRIEP
VERMOEDHEID - RHEUMATISCHE PIJNEN

IN ALLE APOTHEKEN

— 2

Geëmailleerd reclamebord voor pijnstillers van Dr. Mann, 1950.
Collectie Edmond Cocquyt

Hedendaagse kunst

ELKE-ANDREAS BOON, GENT

Het werk van non-binair beeldend kunstenaar en muzikant Elke-Andreas Boon stelt vragen naar gender, identiteit, eenzaamheid, religie en de vervlechting ervan. Boons werk hanteert verschillende media en toont een weerspannige breekbaarheid die onderhuidse machtsstructuren bevraagt. De compromisloze stijl schuwt scherpe, surrealistisch-humoristische kritiek niet. Tegelijk ontvouwt zich een esthetische weelde vol iconografische herkenning. Onderhuids dansen blessure en overlevingsdrang met de kracht van radicale kwetsbaarheid.

ANNEMIE VANACKER, SINT-NIKLAAS

De moeder van beeldend kunstenaress Annemie Vanacker is verslingerd aan de befaamde poeders van Het Witte Kruis. Ze leert ze kennen in 1949, wanneer ze als 18-jarige aan de slag gaat in de textielnijverheid. Ze neemt de poeders haar leven lang, zonder kwalijke gevolgen. Vanacker smokkelt de poeders tot in het rusthuis – waar medicijngebruik sterk gemonitord wordt – voor moeder die niet zonder kan. De wekelijkse bevoorrading inspireert Vanackers artistieke praktijk. Ze werkt op het snijvlak tussen textiel en installatie, tussen zwaarte en lichtheid, en ook de rol van de vrouw is nooit ver weg.

SEONDEO LEE, BERLIJN

Na het gebruik van antibiotica kreeg kunstenaar Seondeo Lee gezondheidsproblemen. Dit werd het startpunt van een onderzoek naar dergelijke producten op de Duitse farmaceutische markt.

PH.PILLAERTS (JULIE JANSSENS), ANTWERPEN

Waar wetenschap oplost in emotie, begint het werk van Ph. Pillaerts. Met een achtergrond in de farmacologie stelt ze de collectieve afhankelijkheid van snelle farmaceutische oplossingen in vraag. Ze benadrukt de vaak

onderschatte kracht van bewustzijn, veerkracht en zorgzaamheid. Elk werk belichaamt een reflectie op gezondheid en de delicate chemie tussen lichaam en geest. Haar werk beweegt zich tussen ironie en tederheid, kritiek en bezorgdheid, en stelt kunst zelf voor als medicijn.

Over het project

Powder to the people groeide uit tot een samenwerking van Helena Elshout en het Industriemuseum, CC Sint-Niklaas, Interwaas, ErfgoedLab Antwerpen, ETWIE, MAP – Musea Aan het Park, Stadsarchief Sint-Niklaas, het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) en Universiteit Antwerpen, met de steun van Vlaanderen.

Het idee voor het erfgoedproject groeide uit de voorbereidingen voor een gelijknamige theatervoorstelling van theatermaker Helena Elshout. De voorstelling maakt deel uit van een groter project: een vierluik over moederschap en erfenis. In het luik over zenuwpoeders onderzoekt Elshout, één van de nakomelingen en erfgenamen van Laboratoria Tuypens, producent van poeders Het Witte Kruis, haar financiële en somatische erfenissen. Snel blijkt dat de poeders sterk leven in het collectieve geheugen van een oudere generatie. Wanneer in 2023 negen dozen archiefmateriaal van André Geerinck (oud-medewerker van apotheek Tuypens) opduiken, benadert Elshout het Industriemuseum, waar op dat moment de expo 'BURN. Van brandgevaar tot burn-out' loopt.

In 2024 zetten het Industriemuseum en zijn expertisecel ETWIE, stadsarchief Sint-Niklaas en STeM Sint-Niklaas de eerste stappen om de archiefstukken van laboratoria Tuypens/Het Witte kruis duurzaam te bewaren en te ontsluiten voor onderzoek en publiek. Aan de hand van preliminair onderzoek van de bronnen met de hulp van stagiaires publieksgeschiedenis van de UGent worden mogelijke onderzoeksvragen geïdentificeerd voor meer diepgaand historisch onderzoek.

Tegelijkertijd werd het gesprek geopend met CC Sint-Niklaas, Erfgoedlab Antwerpen, Interwaas en VAD (Vlaams Expertisecentrum voor Alcohol en andere Drugs). Samen werden de lijnen uitgetekend voor het participatieve traject en de rondreizende expo. De zogenaamde 'pijnstillerepidemie' en de specifieke nierziekte kwamen in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen het meest voor. Antwerpen en Sint-Niklaas zijn de twee centrale plaatsen van waaruit de twee grootste poederproducenten opereerden. De expertise van VAD rond psychoactieve medicatie vormt een grote meerwaarde om de hedendaagse relevantie van het onderwerp te belichten. Erfgoedlab Antwerpen en Interwaas beschikken over de nodige expertise en netwerken om het erfgoedproject lokaal te verankeren. Ook enkele onderzoeksinstanties (KU Leuven, Universiteit Antwerpen, UGent) en experts zoals Suzie Thomas en historici Martijn Collijs, Joris Vandendriessche en Marieke De Baerdemaeker zetten mee hun schouders onder het project.

Met de expo hopen de projectpartners een breed publiek te bereiken en de historische kennis over zenuwpoeders te vergroten en te verspreiden. Het cultureel-erfgoedproject wordt gerealiseerd met de financiële ondersteuning van de Vlaamse Gemeenschap.

ETWIE

De Standaard